

På tröskeln till morgondagen – hur ser äldre i Finland på framtiden?

MARIANNE LAXÉN

Foto: Jukka-Pekka Flander, SDP.

Hur känns livet när man passerat 55? Vad oroar, vad ger glädje – och hur ser framtiden ut bland äldre i Finland? Det är frågor som behandlas i rapporten Huomisen kynnyksellä 2025 (På tröskeln till morgondagen), som bygger på svar från nästan tusen personer i åldern 55–84 år och är beställd av PIO (Pensionärsförbundens intresseorganisation).

Resultatet visar att många äldre är nöjda med sina liv, men samtidigt finns tydliga bekymmer kring pensionsnivån, vård, ensamhet och hur äldre behandlas i samhället.

Ett gott liv – men med oro i bakgrunden

Majoriteten av de tillfrågade beskriver sig som relativt nöjda med livet. Hälsan, familjen och nära relationer är de viktigaste källorna till välbefinnande. Många uppskattar också den frihet som pensionen kan innebära.

Samtidigt finns en tydlig oro för framtiden. Framför allt gäller den: tillgången till social- och hälsovård, pensionernas nivå och trygghet samt risken för ensamhet. Många befärar att pensionerna kan försämrats under de kommande åren och att det offentliga ansvaret för äldre gradvis minskar.

En återkommande känsla i undersökningen är att äldre inte alltid upplever att man lyssnar till oss. Många menar att ålder fortfarande leder till att man tas mindre på allvar, både i samhällsdebatten och i beslutsfattandet.

Flera anser också att samhället kunde göra mer för att uppmuntra äldre till delaktighet – både socialt och politiskt. Det finns en stark vilja hos många att fortsätta vara aktiva, bidra med erfarenhet och delta i gemenskapen.

Engagemang och föreningsliv

Endast en mindre del av de tillfrågade är i dag aktiva i pensionärsorganisationer. Samtidigt uppger ungefär var tredje person att de skulle kunna tänka sig att engagera sig framöver.

Det finns en tydlig förväntan på att pensionärsorganisationerna ska föra äldre människors talan tydligare, påverka politiska beslut mer kraftfullt och synas mer i samhällsdebatten.

Vem skall bära ansvaret för äldreomsorgen?

När det gäller ansvaret för omsorg och trygghet är svaren tydliga: de flesta anser att staten, kommunerna och välfärdsområdena ska ta huvudansvaret. Färre tycker att ansvaret i första hand ska ligga på anhöriga eller frivilliga. Det här speglar en oro för att äldre i framtiden i allt större utsträckning förväntas klara sig själva – något som många upplever som orealistiskt, särskilt vid sjukdom eller nedsatt funktionsförmåga.

Digitalisering – hjälp eller hinder?

Digitala tjänster är numera en självklar del av vardagen också för många äldre. De flesta använder mobiltelefon och internet regelbundet. Samtidigt upplever en del att utvecklingen går för fort. När viktiga tjänster som bankärenden, vårdkontakter och myndighetsservice blir helt digitala finns en risk att vissa lämnas utanför. Många efterlyser enklare lösningar, bättre stöd och möjligheten att fortfarande få personlig service.

En framtid som kräver lyhördhet

Rapporten På tröskeln till morgondagen 2025 visar tydligt pensionärerna i Finland inte är en enhetlig grupp – men att många delar liknande förhoppningar och farhågor.

Det finns livsglädje, engagemang och vilja att bidra. Samtidigt behövs; pensioner som ger trygghet i vardagen, fungerande vård och omsorg, åtgärder mot ensamhet och större respekt för äldres erfarenheter.

PCF'S SVENSKA DISTRIKT

ORDFÖRANDE	Stig Kumlin, 040 050 0584, stig.kumlin@outlook.com
VICEORDFÖRANDE	Torsten Spring, 040 777 4318, torstenspring@hotmail.com
SEKRETERARE	Alf-Erik Helsing, 040 592 8595, alf-erik.helsing@anvianet.fi
PCF'S STYRELSE	Stig Kumlin
PCF'S FULLMÄKTIGE	Torsten Spring
REDAKTIONSRÅD FÖR SVENSKA SIDAN I ELÄKKEENSAAJA	
	Marianne Laxén (ansvarig), mannelx@hotmail.com
	Henrik Helenius och Alf-Erik Helsing
HEMSIDA	svenskadistriktet.elakkeensaaja.fi
ANSVARIG FÖR HEMSIDAN	Erik Ekman, erik.ekman@brev.fi

En beläst journalist

Henrik Helenius fyllde 75 år i november förra året 2025. Han är en flitig medarbetare i Eläkkeensaajats svenska sidor. Intervjun är gjord av Topi Lappalainen och har publicerats i Arbetarbladet i en längre version

– Man ska aldrig säga aldrig, är hur Helenius ser på livet. FSD-veteranen som gjorde en lång karriär på Metallförbundet citerar Yrjö Kallinens tankar ur Tässä ja nyt (Här och nu): "Det som hände igår kan vi inte längre ändra på och det som händer imorgon vet vi ingenting om och det är bäst att leva här och nu".

Sedan sju år tillbaka bor Helenius i Ekenäs.

– Livet börjar vid 70, tänker jag nu, men kanske börjar livet vid 80 eller 90. Jag reser, håller föredrag och skriver i Arbetarbladet. I mogen ålder fick jag en ny start i livet tack vare vännerna i Bhutan.

– Bhutan är ett buddhistiskt land och de senaste tio åren har jag hållit tät kontakt med mina bhutanska vänner. Helenius träffade syskonparet Kinly Om och Sithup Karsel Dawa år 2015 när han reste till Bhutan för första gången. Det har blivit ytterligare två besök till Bhutan, 2019 och 2023.

– Arvet från Yrjö Kallinen var viktigt när det gäller mitt intresse för buddhismen. Jag hörde honom tala för första och enda gången den 10 december 1969.

– Kallinen var en fantastisk talarbegåvning. Först förstod jag att jag ingenting förstod och hans budskap förstod jag först långt senare. Ju mer jag förstår av buddhisternas livs-åskådning, desto mer förstår jag hur lite jag tidigare förstod.

När det gäller buddhistiska lärare har Chökyi Nyima Rinpoche som reser jorden runt betytt mycket för Helenius. Chökyi Nyima föddes i Tibet år 1951 och kom 1959 till Nepal som flykting när Kina invaderade Tibet. Honom har Helenius träffat år 2003 i Katmandu och på nytt år 2019 i Århus i Danmark.

– Österlänningarna är bra på paradoxer. Varje gång förstår jag hur lite jag tidigare förstod och det finns säkert massor att förstå i framtiden också. Den kända finlandssvenska buddhistiska konstnären JO Mallander har konstaterat att tibetanska buddhister ger beprövade och effektiva metoder för att nå insikt i våra livsproblem och befrias från dem. Där har han träffat mitt i prick.

En viktig tid för Helenius var civiltjänstgöringen vid Malmiska kretssjukhuset i Jakobstad från december 1976 och till december 1977. Där läste han bland annat Hesse, Kallinen, Karl Jaspers, Arthur Schopenhauer och Søren Kierkegaard.

När det gäller Schopenhauer och Kierkegaard, var det den före detta riksdagsledamoten och Arbetarbladets tidigare chefredaktör Atos

Wirtanen som tipsade om dem.

– Också K-A Fagerholm påverkade mitt liv. Jag intervjuade honom flera gånger för Arbetarbladet och han ringde till redaktionen flera gånger när jag arbetade där. Fagerholm var frisör och han hade varit aktiv i ungdomsklubben men den politiska karriären började på allvar när han var andremän på Arbetarbladet. Han skrev otroligt välskrivna arbetsplatsreportage, bland annat från Billnäs.

När Fagerholm ville diskutera, bjöd han Helenius hem till sig till Tempelgatan.

– Än idag när jag medarbetar aktivt i Arbetarbladet känner jag att jag gör Fagerholms jobb, för hans journalistiska arv vidare och det gäller också Atos Wirtanen.

Helenius reste till Oslo i november 1970. Det var hans första utlandsresa i den socialdemokratiska ungdomsrörelsens tjänst och hans första flygresor.

Helenius är en engagerad nordist och i synnerhet en Norgevän och han har fått riddartecken av 1: a klass av Norges kung Harald V för de insatser han har gjort för vänskapen mellan Finland och Norge.

Förutom för gamla ungdomsklubbister är de nordiska metallredaktörer han lärde känna under åren på Metallförbundet ett viktigt sammanhang för Helenius. Hallgeir Westrum och Vidar Hansen Grønli från Norge kom till Helsingfors för Helenius födelsedagsfest.

En positiv attityd är viktig för Helenius. En gång läste han att "en timmes promenad om dagen kan förlänga livet med elva år" och sådana saker tror han att kan göra en stor skillnad.

– Det nordiska socialdemokratiska välfärdssamhället innebär att vi har en trygghet i ålderdomen. Vi har möjligheter till aktiviteter och föreningsliv. Jag är med i Ekenäs Socialdemokrater men tar inte emot några uppdrag. Jag är också medlem i Ekenäs Pensionstagare.

Henrik Helenius. Foto: Topi Lappalainen.

månadens
INTERVJU